



» Nenápadný vzhled osvětlovacího prostředku ve tvaru plicního pera, předloženého ke zkouškám v roce 1960

# TUŽKA pro špiony

MGR. MARTIN DUBÁNEK, foto VÚA-VHA PRAHA

S příspěvky o střílející tužce se již čtenáři tohoto časopisu mohli několikrát setkat. I pro mne byl inspirující například článek Přemysla Lišky *Čtyři měsíce za tužku* uveřejněný v č. 11/2007.

**B**yla tam popsána sériově vyráběná zahraniční osvětlovací pistole ve tvaru tužky, vyrobená z eloxovaného hliníku, která byla upravena pro montáž hlavně na malorážkové náboje. S odstupem času jsem si uvědomil, že podobný osvětlovací prostředek byl zaveden také do výzbroje čs. armády, a to pod názvem *Vystřelovač 15mm signálních nábojů*. Popis a funkci tohoto prostředku pak bez bližšího organizačního začlenění definuje služební předpis Dě1-27-19 z roku 1986. Obrázky v něm jsou sice provedeny jako perokresby, ale i tak je vyobrazený vystřelovač koncepčně velmi podobný s fotografií policií zabavené střílející tužky popsané v SR. Při nedávné generální inventuře fondů a sbírek ve VÚA-VHA Praha jsem narazil na dokument z roku 1960, který vrhl na věc nové světlo.

Zpravodajská správa zaslala 20. května 1960 na Velitelství dělostřelectva žádost o posouzení miniaturní signální pistole se dvěma světlicemi. Vzhledem k ceně uváděné v šilincích se na Velitelství dělostřelectva oprávněně domnívali, že se jedná o rakouský vý-

robek. Zaměstnanci Velitelství měli na vypracování posudku velmi málo času, neboť měli odevzdat zprávu nejpozději do 26. května 1960 s tím, že zbraň nesměla být poškozena. Naopak obě světlice mohly být spotřebovány a zničeny.

Dopis Zpravodajské správy, který signoval zástupce náčelníka správy plk. Rudolf Babka, obsahoval ještě doplňující informace o zbrani a střelivu. Po výstřelu tak světlice údajně dosáhla výšky asi 90 m a hořela po dobu 6 s. Taktéž byly známé tři barvy světlic, přičemž bílá byla definována osvětlením v hodnotě 16 000 luxů, červená 6000 lx a zelená 4000 lx. Světlice prý měly uvedenou skladovatelnost po

dobu dvou let. Tužkový vystřelovač se dal pořídit za 35 rakouských šilinků, zatímco světlice za 6,5 šilinku.

## V Dělostřeleckém výzkumném a zkušebním středisku

Žádost o posouzení poté přistála na stole náčelníka Správy dělostřeleckého vyzbrojování Ing. pplk. Oldřicha Bezoušky, který ji 20. května předal k provedení Dělostřeleckému výzkumnému a zkušebnímu středisku Praha. Přitom nařídil následující postup: vše oфотографovat, analyzovat pružinu bez poškození, vyzkoušet světlice střelbou a vypracovat analýzu. »

» Zbraň se skládala z těla **a** opatřeného na jedné straně závitem pro signální náboj **h** a na druhé straně závitem pro uzavírací klobouček **b**. Tělo a klobouček byly z eloxovaného hliníku nebo jeho slitiny; přesné složení nebylo zjištěno. Uvnitř pistole se nacházel úderník **c**, který byl opatřen excentricky umístěným zápalníkem pro okrajové zápalky. Do úderníku byla vložena klika **d**, upevněná vodičkem **e** bicí pružiny **f**. Mezi tělem pistole a uzavíracím kloboučkem byl vložen závěs **g**, například pro zavěšení „tužky“ do kapsy obleku.

